

СЪВРЕМЕННИ ПОДХОДИ В БЪЛГАРСКАТА НЕОГРАФИЯ
(ПРОБЛЕМИ И ПЕРСПЕКТИВИ)

DIANA BLAGOEVA

MODERN APPROACHES OF BULGARIAN NEW-WORD LEXICOGRAPHY
(PROBLEMS AND PERSPECTIVES)

(Summary)

The paper deals with corpus-based approaches to empirical data collecting for the purposes of Bulgarian new-word lexicography. The structure and coverage of Bulgarian lexicographic corpus is presented. A two-step semi-automatic algorithm of corpus-based lexical neologisms' extraction is described.

Key words: neologisms, new-word lexicography, corpus linguistics.

Подчертаното активизиране на неологизационните процеси в българската лексика в периода след 1989 г. поражда необходимост от своевременна и адекватна лексикографска регистрация на новите лексикални и фразеологични единици. Този проблем намира само частично решение в издадените през разглеждания период общи и специални речници на българския език. На включване в тълковните речници подлежат единствено неологизми с широка употреба и завършена интеграция в системата¹, поради което множество новообразувания с по-ниска степен на узуализация остават лексикографски неотразени. Оперативното регистриране на неологизмите в общите речници освен това е затруднено от сложната издателска технология на някои лексикографски трудове (в частност на многотомния тълковен речник). Поради специализирания си характер пък терминологичните и фразеологичните речници, речниците на чуждите думи, на съкращенията и пр. биха могли да отразят само отделни сектори от неологичното лексикално пространство.

Оптимален начин за лексикографска регистрация на неологизмите е създаването на диференциални неологични речници, които представят картината на иновационните явления в лексиката в конкретен отрязък от време. Информацията, предоставяна от тези речници, е основа за провеждане на теоретични изследвания, изпълнява прогностични функции относно тенденциите в развитието на лексиката, а също така има значение и за нормативната дейност (Йорданова 1992, Пернишка 2000, Мартинцова 2003б, Попова 2005, Буцева 2006, Денисенко 2006 и др.).

Основна предпоставка за изчерпателно и системно лексикографско описание на неологичната лексика е използването на максимално широка емпирична база. Качествено нови перспективи в това отношение разкриват съвременните информационни технологии, в частност различните електронни ресурси (корпуси, лексикални бази данни, интернет архиви и пр.). Разбира се, традиционните начини за набиране и обработване на лексикографски материал не са изгубили своето значение. Ограничаването с тях обаче не би могло да доведе до задоволителни резултати. От друга страна, пълното автоматизиране на процесите за откриване, извличане и обработка на лексикалните иновации все още е трудно постижима цел (Денисенко 2006, Карева 2006). Ето защо съчетаването на съвременни и традиционни подходи в неографската дейност на сегашния етап е единственото възможно решение.

Практиката на славянската неография от края на ХХ и началото на ХХІ в. показва ефективността от съчетаването на лексикографските традиции с възможностите на съвременните информационни технологии. Така например за целите на двутомния неологичен речник на чешкия език (Мартинцова 1998, Мартинцова 2003а) е създадена специална база данни, която се попълва с материал, събран чрез ръчна екскерпция или извлечен от електронни източници като Чешкия национален корпус и интернет архива на обществото Newton Information Technology (Рангелова 1996, Мартинцова 2003: 16). Най-новият руски неологичен речник се изработва с помощта на софтуерното средство „neoLex“, което представлява „интерактивна база данни и едновременно с това система за търсене на информация, предназначена за автоматизирано въвеждане, съхранение, търсене, статистическо отчитане, както и за структуриране и редактиране на текстови материали, съдържащи лексикалните иновации на съвременния руски език“ (Карева 2006). Основен източник за попълване на тази база данни е интернет архивът „Интегрум“, който обхваща пълнотекстови електронни версии на руски периодични издания от 1985 г. насам; в базата се включват и други материали, включително и набавени чрез ръчна екскерпция (Карева 2006, Буцева 2006).

В повечето от съществуващите български неологични речници се прилагат традиционните методи за събиране на лексикографски материал (срв. Йорданова 1993а, Йорданова 1993б, Бонджолова 1999, Бонджолова 2003). По-съвременни източници на екскерпция са използвани в изданието от 2001 г. (Пернишка 2001), където част от илюстративния материал е извлечен от електронен корпус². За първи път обаче прилагането на информационните технологии получава водеща роля при създаването на емпиричната база на най-новия неологичен речник на българския език, който се изработва от сътрудници в Секцията за българска лексикология и лексикография на Института за български език и е замислен като продължение на издадения през 2001 г. „Речник на новите думи и значения“.

Цел на статията е да се опишат източниците и средствата за изграждане на тази емпирична база и да се очертае нейната роля за оптимизиране на неоеграфската работа.

При подготовката на новия неологичен речник на българския език се прилага корпусно базиран лексикографски подход, който предполага осъществяване на основната част от дейностите по изработване на речника (в частност – подбор на единици за словника, наблюдения върху употребата на неологизмите в съвременни писмени текстове, извличане на илюстративен материал за речниковите статии и пр.) с използването на адекватно изграден и балансиран корпус от електронни текстове. Корпусът, въз основа на който се съставя речникът, е лексикографски профилиран (вж. по-подробно Благоева 2006, Благоева 2008). Той съдържа над 112 милиона графични думи и се състои от три субкорпуса, обособени по хронологичен признак: текстове от XIX в.; текстове от началото на XX в. до 1989 г.; текстове от 1990 г. насам. За целите на неологичния речник се използва третият субкорпус, като останалите два изпълняват референтна функция (служат за проверка на евентуална по-ранна регистрация на кандидатите за неологизми).

Субкорпусът с най-нови текстове включва повече от 4000 електронни документа (книги и периодични издания)³, съдържащи над 84,3 милиона графични думи. Неговият състав е представен в Таблица 1 и Таблица 2.

Таблица 1. Книги

		Брой електронни документи	Брой думи (в милиони)
Българска литература	художествена	280	4,2
	документална	9	0,3
	научна	132	5,6
	научно-популярна	6	0,2
	други	7	0,2
		общо 434	общо 10,5
Преводна литература	художествена	164	14,8
	документална	6	1
	научна	23	1,5
	научно-популярна	1	0,04
	други	16	0,7
		общо 210	общо 18

Таблица 2. Периодични издания

	Брой издания	Брой електронни документи	Брой думи (в милиони)
Вестници	40	2735	49
Списания	86	645	6,8
общо	126	3380	55,8

Основно изискване към емпиричния материал на лексикографското описание е той да бъде представителен, за да се осигури обективност и достоверност на лексикографските решения (Филипец 1995, Рангелова 1996). Стремехът при подбора на текстове, включвани в неологичния субкорпус, е да се постигне широк обхват на отразяваните стилове и жанрове. Подбират се текстове както от информативен, така и от имагинативен тип, като съотношението е приблизително 88 % информативни текстове (научна, научно-популярна, документална, мемоарна литература, публицистика и др.) срещу 12 % имагинативни текстове (художествена проза от различни жанрове, поезия, драма и пр.). Преобладаването на информативни (в частност публицистични) текстове е мотивирано от обстоятелството, че неологизмите придобиват гражданственост и утвърждават употребата си най-вече чрез функциониране в медийния език. При това включването на пълнотекстови версии на периодичните издания дава възможност да се покрият широк кръг жанрове в публицистичния стил (репортаж, интервю, очерк и пр.). Наблюденията върху научна литература с широк тематичен обхват прави възможно регистрирането на нова терминологична лексика. Привличането на текстове от художествената литература пък позволява да се разшири кръгът на наблюдаваните неологични явления чрез откриване и на авторски неологизми.

При подбора на текстовете се прилага и тематичният критерий, като целта е да се обхванат максимален брой тематични области. Така например включената научна литература покрива следните дялове от науката⁴: литературознание (50), история и археология (30), философия (19), политология (10), психология (10), икономика (5), социология (4), езиковедство (4), информатика (4), културология (4), право (2), изкуствознание (2), физика (1), биология (1), геология (1) и др. Привлечена е тематично профилирана (специализирана и неспециализирана) периодика от областите: изкуство и култура (17), хуманитарни науки (16), икономика (8), компютри (7), свободно време и стил на живот (7), право (3), здраве и медицина (2), спорт (2), музика (2), образование (1), хумор (1), лов и риболов (1), езотерика (1) и др.

Корпусът е от типа отворен (мониториращ) корпус (Благоева 2006, Благоева 2008). Той се попълва непрекъснато с нови материали с цел постигане на баланс между отделните му компоненти и осигуряване на оперативност в проследяването на иновационните явления в лексиката.

Корпусът е източник за полуавтоматично извличане на нова лексика. Това става чрез алгоритъм, който включва следните стъпки:

1. Автоматична екстракция на кандидати за неологизми. Извършва се от компютърна програма, която съставя списък на всички графични думи в добавяните към корпуса текстове и го сравнява със специално съставена база данни, която служи като филтър за разпознаване и елиминиране на единици, неотговарящи на критериите за неологичност. Базата включва: автоматично генерирани форми (около 700 000) на 70 000 леми, които покриват ядрената част от българската лексика (вж. по-подробно Благоева 2007: 282-283); списък с около 50 000 собствени имена (антропоними и топоними); списък на графичните думи в първия и втория субкорпус. **Резултат:** индекс с неразпознати единици (кандидати за неологизми) в новодобавените текстове.

2. Ръчна обработка на индекса с кандидати за неологизми. Извършва се от лексикографа, който преглежда генерираните от програмата индекс и елиминира (на базата на езиковата интуиция, чрез съпоставяне с наличните речници на българския език и проверка на употребата в корпуса) единиците, които нямат неологичен характер: неразпознати от програмата словоформи на отдавна съществуващи в езика думи, собствени имена, думи с правописни или печатни грешки, думи с чужда графика и пр. **Резултат:** разширен списък с неологични единици, включващ същински неологизми, различни типове оказионализми, авторски новообразувания и пр.

След завършване на двете стъпки на обработка генерираният от програмата индекс се прибавя към базата данни с филтриращи функции. По този начин се стеснява кръгът от подлежащи на ръчно отсяване единици при следващо включване на текстове в корпуса.

Разширеният списък с новообразувания⁵ е основа за съставяне на словник на неологичния речник. Той е ценен източник на материал и за теоретични наблюдения върху българската неология.

Наред с безспорните си предимства (бърза обработка на голям масив от текстове, непостижима при ръчно ексцерпиране) описаният начин за полуавтоматично извличане на неологизми има и очевидни несъвършенства. Чрез посочения алгоритъм може да бъдат откривани само лексикални неологизми (словообразователни неологизми, новозаети думи), но не и неосемантизми, нови фразеологизми, терминологични и други съчетания. Затова е наложително словникът на неологичния речник да бъде допълван с ръчно ексцерпирани единици.

Пълното автоматизиране на екстракцията на различни типове неологични единици от текстов корпус е задача, която може да получи решение в по-далечна перспектива. Необходимо условие за това е наличието на достатъчно надеждни методи за автоматичен лингвистичен анализ, в частност автоматично разпознаване на многословни лексикални единици (multiword lexical units), автоматично отстраняване на лексикална многозначност (word sense disambiguation) и пр. В тази насока се работи както в световната, така и в българската компютърна лингвистика (вж. например Коева 2004, Зилберщайн 2005, Кукова 2006 и др.), като постигнатите резултати (наред с другите си приложения) ще направят възможно лингвистичното моделиране на неологията и изработването на алгоритми за автоматично разпознаване и екстракция на различни типове неологизми.

Прилагането на корпусно базиран подход позволява оптимизиране на неографската работа в няколко посоки. Чрез изследването на големи по обем текстови масиви се преодоляват възможните прояви на стихийност и субективност, които не са изключени при набиране на лексикографски материал чрез ръчна ексцерпция. Постига се оперативност в наблюдението върху иновациите в лексикалната система и по-голяма пълнота и достоверност на тяхното лексикографско описание. Улеснява се съставянето на словник за неологичните речници. Осигурява се по-качествена екземплификация на описваните неологични явления.

Използването на представителна емпирична база и възможността за прилагане на инструменти за статистически анализ позволява да се вземат обосновани изследователски решения по различни проблеми: при разграничаването на типовете лексикални новообразувания (неологизми, оказионализми, потенциални думи)⁶, при колебания по отношение на правописните норми, при оценка на продуктивността на словообразователните форманти, при изследване на семантиката и съчетаемостта на думите и пр.

Така например съществителното *телевизионер* е причислено от Ликоманова (Ликоманова 2003) към групата на оказионализмите. Броят на регистрираните в корпуса негови употреби обаче (около 20 в 8 източника), както и наличието на деривати (*телевизионерка*, *телевизионерски*, *телевизионерство*), говорят за протекъл процес на активизация и узуализация и обосновават отразяването на думата в неологичните речници⁷. От друга страна представените от Бонджолова (Бонджолова 2003) като узуални образувания *братовчедстване*, *диниада*, *дървонавт*, *машинофилия*, *месикоптер*, *мормонясвам*, *мравчене*, *панорамчик*, *паякоуловител*, *плазмозавър* и пр. би трябвало да се разглеждат по-скоро като оказионализми⁸, тъй като показват нулева регистрация в корпуса. Непрекъснатото разширяване на емпиричната база дава възможност за своевременно откриване на евентуални промени в статуса на новообразуванията (протичане на узуализация и активизация и в резултат на това – преместване на единицата от периферията към центъра на лексикалната система).

Неустойчивостта на неологизмите се проявява в много случаи в наличие на различни графични варианти. Честотният критерий, приложен върху представителен текстов масив, може да бъде основание да се отдаде предпочитание на една или друга регистрирана форма като насока за установяване на правописна норма (Станчева 2002). Срв. например *мърчандайзинг*, *мърчандайзер* (Пернишка 2001) с общо 33 употреби в 28 източника в корпуса и *мърчъндайзинг*, *мърчъндайзер* (Бонджолова 2003) с 6 употреби в 5 източника.

Софтуерните средства за работа с корпус (т. нар. corpus query systems) дават възможност за анализ и моделиране (с използване и на статистически методи) на контекстуалното обкръжение на лексикалните единици и установяване на промените в тяхната съчетаемост и семантика. Така например данните от Фигура 1 и Фигура 2 подолу, представящи най-често срещаните леви контекстуални партньори на съществителното *пространство* в два хронологични среза, доказват, че в последните десетилетия се утвърждава и активизира ново преносно значение на

съществителното. За това говорят промените в лексикалната съчетаемост на думата: докато в периода преди 1990 г. в състава на номиналните фрази с ядро *пространство* се откриват най-често прилагателните *космически*, *празен*, *цял*, *междувъздушен*, *голям*, *тесен*, *воден*, *открит*, *малък*, *свободен*, *междупланетен*, *въздушен*, *безвъздушен*, *околоземен* и др., в най-новите текстове се отбелязват (наред с *въздушен*, *празен*, *космически*) и прилагателни като *публичен*, *десен*, *политически*, *обществен*, *медиен*, *културен*, *ляв*, *виртуален*, *икономически*, *постсъветски* и др.

Фигура 1. Най-фреквентни двукомпонентни съчетания на съществителното *пространство* в субкорпуса с текстове от 1901 до 1990 г.

N	Cluster	Freq	Length
1	КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО	64	2
2	ПРАЗНОТО ПРОСТРАНСТВО	66	2
3	ПРАЗНО ПРОСТРАНСТВО	55	2
4	ЦЯЛОТО ПРОСТРАНСТВО	52	2
5	МЕЖДУВЪЗДУШНОТО ПРОСТРАНСТВО	44	2
6	ГОЛЯМО ПРОСТРАНСТВО	43	2
7	КОСМИЧНОТО ПРОСТРАНСТВО	33	2
8	ТЯСНОТО ПРОСТРАНСТВО	29	2
9	ВОДНО ПРОСТРАНСТВО	22	2
10	ОТКРИТОТО ПРОСТРАНСТВО	22	2
11	ТОВА ПРОСТРАНСТВО	22	2
12	И ПРОСТРАНСТВО	22	2
13	МАЛКО ПРОСТРАНСТВО	21	2
14	КОСМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО	20	2
15	ТЯСНО ПРОСТРАНСТВО	19	2
16	ЕДНО ПРОСТРАНСТВО	18	2
17	СВОБОДНО ПРОСТРАНСТВО	17	2
18	МЕЖДУПЛАНЕТНОТО ПРОСТРАНСТВО	17	2
19	ВЪЗДУШНОТО ПРОСТРАНСТВО	17	2

Фигура 2. Най-фреквентни двукомпонентни съчетания на съществителното *пространство* в субкорпуса с текстове след 1990 г.

N	Cluster	Freq	Length
1	ПУБЛИЧНОТО ПРОСТРАНСТВО	922	2
2	ДЯСНОТО ПРОСТРАНСТВО	374	2
3	ПОЛИТИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО	244	2
4	ПОЛИТИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО	226	2
5	ОБЩЕСТВЕНОТО ПРОСТРАНСТВО	194	2
6	МЕДИЙНОТО ПРОСТРАНСТВО	163	2
7	КУЛТУРНО ПРОСТРАНСТВО	156	2
8	ВЪЗДУШНОТО ПРОСТРАНСТВО	150	2
9	ТОВА ПРОСТРАНСТВО	141	2
10	ПРАЗНОТО ПРОСТРАНСТВО	136	2
11	ПРАЗНО ПРОСТРАНСТВО	120	2
12	И ПРОСТРАНСТВО	108	2
13	ЛЯВОТО ПРОСТРАНСТВО	99	2
14	ВЪЗДУШНО ПРОСТРАНСТВО	98	2
15	ВИРТУАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО	88	2
16	КОСМИЧЕСКОТО ПРОСТРАНСТВО	83	2
17	ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО	80	2
18	СВОБОДНО ПРОСТРАНСТВО	76	2
19	НИ ПРОСТРАНСТВО	74	2

Корпусният подход (при съответна диахронна дълбочина на използвания електронен ресурс) позволява да се обективира и докаже неологичният статус на отделните единици и да се определи повече или по-малко точно хронологията на тяхното навлизане в езика⁹. Така например данните от наблюдавания корпус показват, че част от новите думи и значения, които според Бонджолова (Бонджолова 2003) са възникнали в периода 1998-2002 г., всъщност имат по-ранна регистрация¹⁰: *боулдъринг* (1987), **решен* (1993), **ръкав* (1987) и пр. От друга страна се установява, че в същия речник са обявени за неологизми немалко отдавна съществуващи в езика единици: *агентирам* (1979), *аеромобил* (1966), *бомбоубежище* (1981), *бурка* (1942), *голист*, *голистки* (1978), **горила* (1971), *воайор* (1982), *дефлектор* (1979), *земеподобен* (1971), *инцест* (1981), *килт* (1957), *колумбарий* (1971), *ледопад* (1971), *моторика* (1982), *плаващ курс* (1976), *полиграф* (1971), *прогнозист* (1971), *просвет* (1971), *психограма* (1979), *публична тайна* (1959), *ракетчик* (1973), *смъртник* (1956), *снегоход* (1972), *спиричуъл* (1979), *стрелкия* (1971), *уинчестер* (1973), *футуристичен* (1979), *футуролог* (1972) и др. Това показва, че психолингвистичният критерий за новост (Попова 2005: 14), приложен в неографската практика, не е достатъчно надежден без съответни методи за верифициране на интуицията на лексикографа¹¹.

Използването на съвременни подходи е необходимо условие за постигане на качество и обективност в неографската работа. В това отношение изключително полезен ще бъде и друг електронен ресурс, чието създаване се планира в близко бъдеще: електронна база данни, която ще обхваща (по възможност) съвкупността от лексикални иновации в българския език в периода след 1989 г. Улеснявайки значително извличането на систематизирана информация за неологизмите по различни признаци (част на речта, словообразователни форманти, стилистична характеристика, хронология на регистрацията и пр.), този електронен ресурс ще бъде ценна емпирична основа за теоретични наблюдения и лексикографско описание на иновациите в лексикалната система на българския език в края на XX и началото на XX в. Той ще служи и като отправна точка при бъдещи диахронни изследвания върху българската лексика.

БЕЛЕЖКИ

- 1 Този тип единици може да се разглеждат като неологични само по хронологичен признак, но не и от стилистично и психолингвистично гледище, вж. по-подробно Попова 2005 и цитираната там литература.
- 2 Става дума за корпуса на проекта BulTree Bank (<http://www.bultreebank.org/>).
- 3 Всеки електронен документ съдържа електронна версия (в повечето случаи пълнотекстова) на отделна книга или отделен брой на периодично издание.
- 4 Цифрата в скобите тук и по-долу показва броя на заглавията.
- 5 При първоначалната обработка списъкът наброяваше около 30 000 думи.
- 6 Въпросът за разграничаването на неологизмите от казионалните и потенциалните думи е широко дискутиран в българската научна литература, вж. по-подробно Йорданова 1978, Мурдаров 1983, Ликоманова 2003 и др.
- 7 Думата е регистрирана в Пернишка 2001 и Бонджолова 2003.
- 8 Въпреки че авторката декларира, че в речника не се представят казионални образувания (Бонджолова 2003: 7).
- 9 Разбира се, пълна достоверност на датирането може да бъде постигната единствено въз основа на изключително голям по обем текстов масив със съответна диахронна дълбочина. За българския език такъв все още липсва, така че приведените тук хронологични сведения за неологизмите имат само приблизителен и ориентиловъчен характер.
- 10 Цифрата в скобите посочва годината на най-ранната регистрация на съответната единица в корпуса (без претенции това да е времето на появата на думата в езика), а знакът * – преносно значение на позната дума.
- 11 Наистина авторката на цитирания речник посочва, че при подбора на словника се ръководи основно от друг критерий: „нефиксирането на думите, намерили място тук, в речниците, излезли до посочения период“ (Бонджолова 2003: 5-6). Това обаче е спорно, тъй като са привлечени значителен брой думи с налична лексикографска регистрация, срв. например *аксел*, *амадина*, *дравиди*, *комисионер*, *комисионерски*, *комисионерство*, *недвижимост*, *нервюра*, *одомашнявам*, **отчаян*, *опозиционност*, *олимпизъм*, *орденски*, *пета колона* и т.н., отразени в различни томове на РБЕ 1977-2002.

ЛИТЕРАТУРА

- Благоева 2006: *Благоева Д., С. Колковска*. Електронен корпус за целите на „Речник на българския език“ – състояние и перспективи. – В: Лексикографията и лексикологията в съвременния свят. „Знак’94“, В. Търново.
- Благоева 2008: *Благоева, Д.* Проблеми на изграждането на електронен корпус за лексикографски цели. – In: *Čeština a bulharština v kontextu informační společnosti*. UJČ, Praha (под печат).
- Бонджолова 1999: *Бонджолова, В., А. Петкова*. Речник на новите думи в съвременния български език. „Слово“, В. Търново.
- Бонджолова 2003: *Бонджолова, В.* Неологичен речник (за периода 1998-2003). „GABEROFF“, В. Търново.
- Буцева 2006: *Буцева, Т. Н.* Итоги развития и современное состояние неологического направления русской академической лексикографии. – В: Русская академическая неография (к 40-летию научного направления). „Наука“, Санкт Петербург.
- Денисенко 2006: *Денисенко Ю. Ф.* Типы неологических словарей ИЛИ РАН и формирование их системности. – В: Русская академическая неография (к 40-летию научного направления). „Наука“, Санкт Петербург.
- Зилберцайн 2005: *Silberztein, M., S. Koeva*. Bulgarian and English Semantic Dictionaries for the Purposes of Information Retrieval. – In: *Computer Treatment of Slavic and East European Languages*. „Veda“, Bratislava.
- Йорданова 1978: *Йорданова, Л.* За понятието казионализъм и разграничението му от неологизма. – Език и

литература, XXXII, № 2.

Йорданова 1992: *Йорданова, Л.* Неологични речници – основни принципи, сходства и различия. – БЕ, XLII, № 6.

Йорданова 1993а: *Йорданова, Л.* Български неологичен речник (70-те и началото на 80-те г.). Версия 1.0. С. (електронна версия).

Йорданова 1993б: *Йорданова, Л.* Български неологичен речник (80-те и началото на 90-те г.). Версия 1.0. С. (електронна версия).

Карева 2006: *Карева, О. М., В. В. Кочнев.* Интерактивна база данных “neoLEX”: опыт алгоритмизации лексикографической обработки неологизмов. – В: Русская академическая неография (к 40-летию научного направления). „Наука“, Санкт Петербург.

Коева 2004: *Коева, С.* Съвременни езикови технологии (приложения и перспективи). – В: Закони на/за езика. „Хейзъл“, С.

Кукова 2006: *Кукова, Хр.* Подходи за автоматично отстраняване на семантична многозначност. – БЕ, LIII, № 2.

Ликоманова 2003: *Ликоманова, И.* Неузвално словообразуване в южнославянските езици. – In: *Komparacja współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo. Nominacja.* Universität Innsbruck – Institut für Slavistik. Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej. Opole.

Мартинцова 1998: *Martincová, O. a kol.* Nová slova v češtině. Slovník neologizmů. “Akademia”, Praha.

Мартинцова 2003а: *Martincová, O. a kol.* Nová slova v češtině. Slovník neologizmů 2. “Akademia”, Praha.

Мартинцова 2003б: *Martincová, O.* Neologizmy v pohledu západoslovanské a jihoslovanské lexikografie. – In: *Komparacja współczesnych języków słowiańskich. Słowotwórstwo. Nominacja.* Universität Innsbruck – Institut für Slavistik. Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej. Opole.

Мурдаров 1983: *Мурдаров, В.* Съвременни словообразователни процеси. Очерк върху българското словообразуване. „Наука и изкуство“, С.

Пернишка 2000: *Пернишка, Е.* Речници на неологизмите (неологични речници). – В: Енциклопедия на съвременния български език. ИПК „Свети Евтимий Патриарх Търновски“, В. Търново.

Пернишка 2001: *Пернишка, Е., Д. Благоева, С. Колковска.* Речник на новите думи и значения в българския език. „Наука и изкуство“, С.

Попова 2005: *Попова, Т. В., Л. В. Рацибурская, Д. В. Гугунава.* Неология и неография современного русского языка. „Флинта“, „Наука“, М.

Рангелова 1996: *Рангелова, А.* Изграждане на база за описание на посттоталитарната лексика в чешкия език. – В: Езикът на тоталитарното и посттоталитарното общество. „Проходка и Качармазов“, С.

РБЕ 1977-2002: Речник на българския език. Т. 1-12. Академично издателство „Марин Дринов“, ЕТ „ЕМАС“, С.

Станчева 2002: *Станчева, Р.* Използване на данните от електронния архив на Института за български език за нуждите на кодификаторската практика. – В: Найдено Геров в историята на българската наука и култура. Академично издателство „Проф. Марин Дринов“, С.

Филипец 1995: *Filipец, J.* Teorie a praxe ednojazyčného slovníku vykladového. – In: *Manuál lexicografie.* “H&H”, Praha.